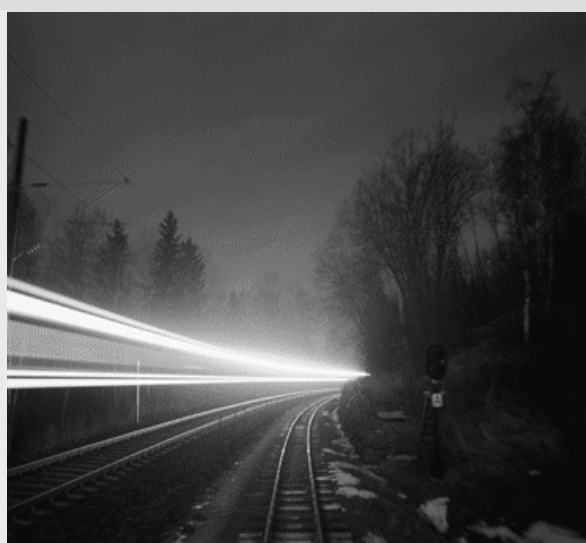

MOGELIJKHEDEN VAN DE NACHTTREIN & NACHTBUS

IN HELMOND

VOORWOORD

Op 8 november 2007 is in de raadsvergadering van de gemeente Helmond de “programmabegroting 2008” behandeld. Tijdens deze vergadering is een motie van de PvdA aangenomen om de mogelijkheden te onderzoeken om de gemeente Helmond binnen een jaar aan te sluiten op het nachtnet. Tevens is verzocht om de mogelijkheden en de wenselijkheid van een nachtbus als pendel tussen Helmond en Eindhoven te toetsen.

De overwegingen (conform de motie) die hieraan ten grondslag liggen zijn:

- 1 De verdere ontwikkeling van Helmond en positionering van Helmond als centrum gemeente binnen SRE vraagt om verdere uitbreiding van de reistijden. Een stad als Helmond vanwege de strategische ligging goed bereikbaar moet zijn, ook na middernachtelijke uren;*
- 2 Provinciale Staten van Noord-Brabant op 22 juni 2006 unaniem een motie heeft aangenomen waaruit blijkt dat Provinciale Staten het college van Gedeputeerde Staten opdraagt hiervoor een bedrag van vier miljoen euro te reserveren en Provinciale Staten het college van Gedeputeerde Staten opdraagt om op de korst mogelijke termijn tot uitvoeringsafspraken te komen met de “OV Netwerk Brabantstad”-partners;*
- 3 Aansluiting op het NS Nachtnet past binnen de ambities van Helmond om een centrale functie te vervullen in (zuidoost-) Brabant;*
- 4 Het aansluiten op het NS Nachtnet de stad nog aantrekkelijker zal maken voor studenten, dagjesmensen, toeristen en uitgaanspubliek, en dientengevolge goed is voor de lokale economie;*
- 5 Bereikbaarheid een must is om de centrumplannen succesvol te maken.*

In voorliggende notitie wordt uitwerking gegeven aan de motie. In hoofdstuk 1 wordt informatie gegeven over de huidige stand van zaken rondom de nachttrein die per 13 december 2007 door Noord Brabant rijdt. In hoofdstuk 2 worden de (on)mogelijkheden voor Helmond beschreven om aan te sluiten op deze nachttrein. In hoofdstuk 3 worden de mogelijkheden voor een nachtbus tussen Helmond en Eindhoven beschreven. De notitie wordt afgesloten met hoofdstuk 4, de conclusie over de mogelijkheden van een nachttrein of nachtbus in Helmond.

INHOUDSOPGAVE

- 1 STAND VAN ZAKEN BRABANTS NACHTNET
- 2 MOGELIJKHEDEN VAN NACHTNET IN HELMOND
- 3 MOGELIJKHEDEN VAN NACHTBUS TUSSEN HELMOND EN EINDHOVEN
- 4 CONCLUSIE

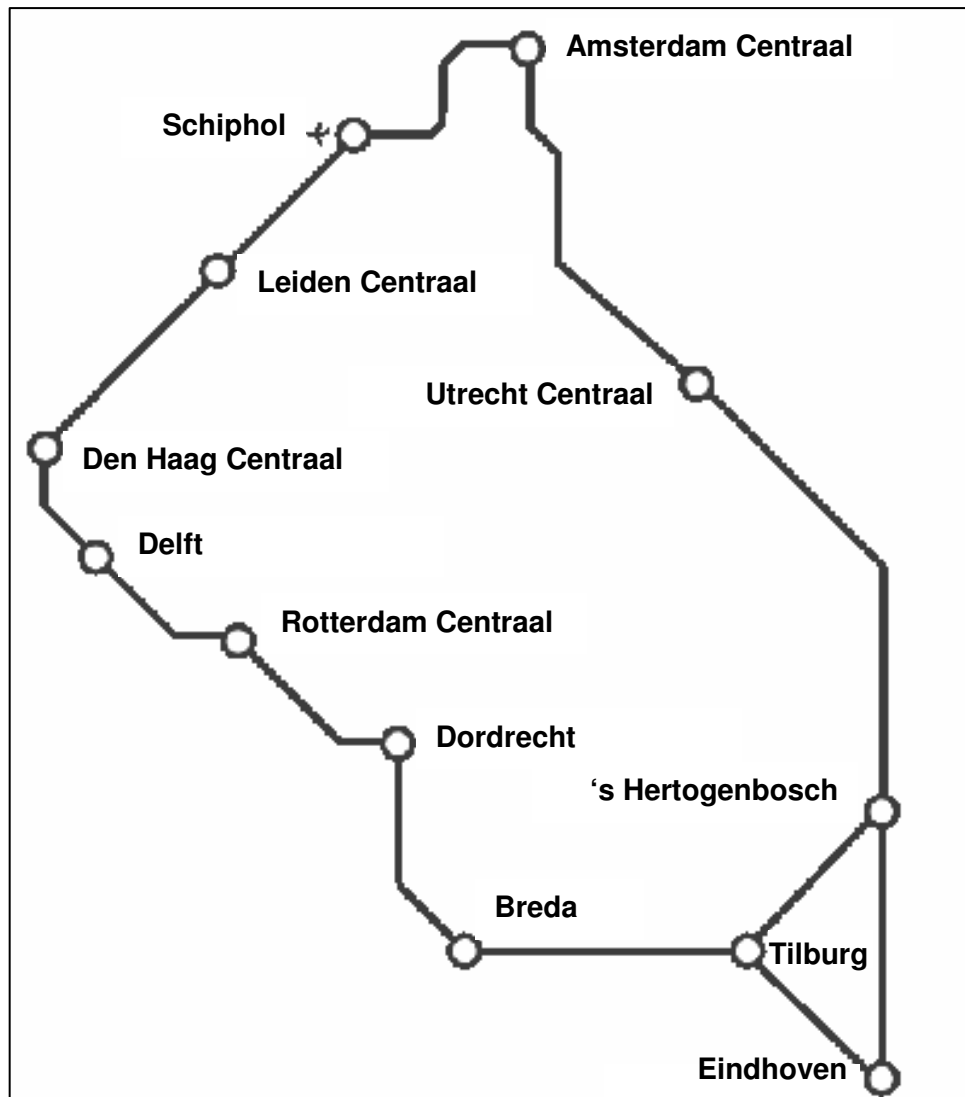
1 STAND VAN ZAKEN BRABANTS NACHTNET

Vanaf 13 december 2007 rijdt in Noord Brabant de nachttrein (het nachtnet). Van donderdag op vrijdag, vrijdag op zaterdag en zaterdag op zondag rijden er treinen op de trajecten:

- Utrecht – 's-Hertogenbosch – Eindhoven;
- Rotterdam – Dordrecht – Breda – Tilburg – Eindhoven;
- en een pendel tussen 's-Hertogenbosch en Tilburg.

Deze treinen sluiten aan op de reguliere dienstregeling en rijden één maal per uur tot ongeveer 04.00 uur 's nachts. De treinen sluiten tevens aan op het nachtnet in de Randstad.

In de nacht van donderdag op vrijdag voldoet de verbinding Eindhoven – Utrecht niet aan de wens: de eerste twee treinen in noordelijke richting kunnen dan niet rijden en de drie latere treinen die wel ingepast kunnen worden zijn langer onderweg en sluiten daardoor in Utrecht niet aan op de treinen richting Amsterdam. De Provincie en NS spannen zich in om gedurende het tweede en derde jaar van de proef de geplande dienstregeling voor de volle 100% mogelijk te maken.

AFBEELDING 1: OVERZICHT NACHTNET PER 13 DECEMBER 2007

Het nachtnet is een initiatief van de Provincie. De Provincie verleent NS een subsidie van € 4.875.000,- voor een proef van 3 jaar. De steden waar het nachtnet rijdt (Breda, Eindhoven, 's-Hertogenbosch, Tilburg en Dordrecht) betalen daarvan ieder € 100.000,- per jaar. Het is uitvoeringstechnisch niet mogelijk gebleken om ook de gemeente Helmond op het nachtnet aan te sluiten.

Ondanks dat vooraf geen doelen zijn gesteld zijn er wel verschillende doelgroepen. Zo is de trein interessant voor horecagangers, concertbezoekers en reizigers van en naar Schiphol en Eindhoven Airport. Daarmee is doelgroep verspreid over Noord Brabant en de Randstad.

Om het nachtnet onder de aandacht van reizigers te brengen wordt een promotiecampagne opgezet. Deze campagne wordt opgedeeld in blokken. In het eerste blok, december 2007 t/m februari 2008, is het doel voornamelijk bekendheid geven aan het Brabantse nachtnet. In de periode daarna kan, mede op basis van de ervaringen van de eerste maanden, specifieker worden ingezoomd op bepaalde doelgroepen of aspecten. Er wordt gebruik gemaakt van de bestaande informatie- en communicatiekanalen van NS, Provincie en gemeenten. Er worden ook flyers gemaakt die kunnen worden uitgedeeld of neergelegd op stations, in het Provinciehuis, op stadskantoren en bij theaters en podia.

Om het effect van de nachttrein in Noord Brabant inzichtelijk te maken laat de provincie gedurende de proef van 3 jaar een onderzoek uitvoeren naar het gebruik en de motieven van de reizigers. Deze evaluatie dient als input om een goede afweging na de proef te kunnen maken om het nachtnet in Noord Brabant al dan niet te continueren.

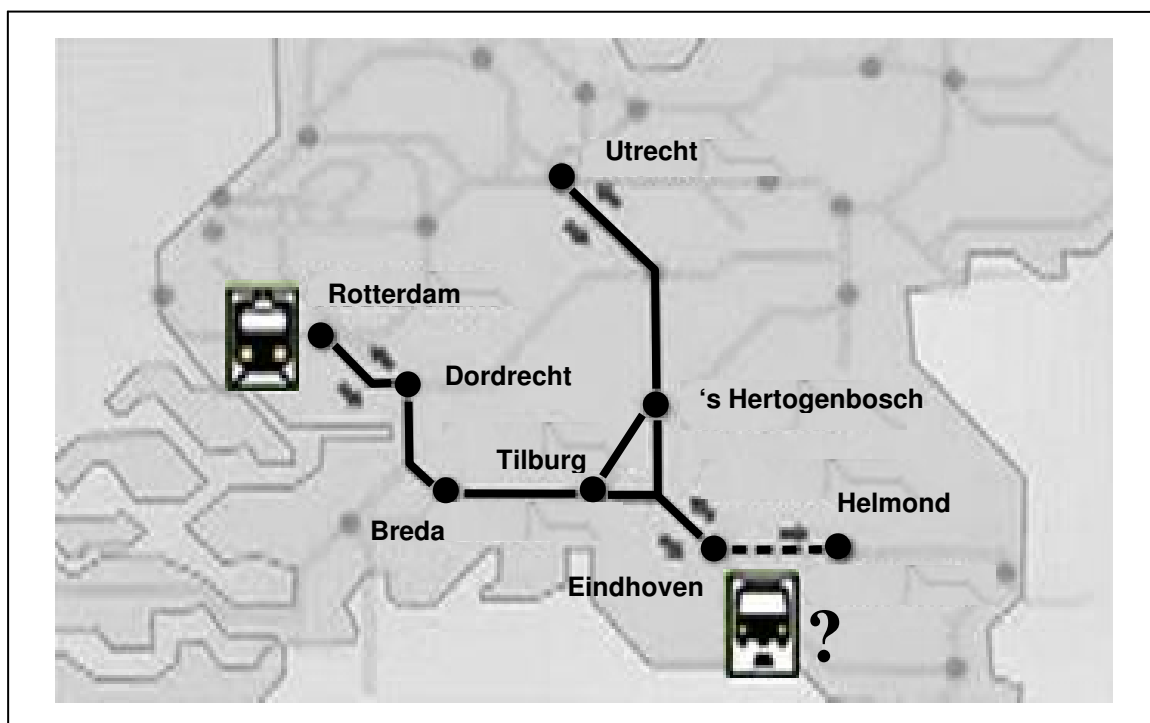
2 MOGELIJKHEDEN VAN NACHTNET IN HELMOND

In het onderzoek naar de mogelijkheden van een nachttrein door Noord Brabant is ook onderzocht of Helmond hierop aangesloten kan worden. Dit blijkt niet mogelijk te zijn. Hier zijn diverse oorzaken voor aan te wijzen. De grootste knelpunten betreffen het keren van de trein in Helmond en het inplannen van een volledige dienstregeling (onder meer rekening houdende met de aanwezige goederentreinen).

Behalve bovengenoemde knelpunten, zijn ook andere redenen aan te dragen waarom het nachtnet Helmond niet aandoet. Zo beschikt Helmond niet over de benodigde faciliteiten voor de in de CAO vastgelegde pauzes van het treinpersoneel. De NS is genoodzaakt extra materieel in te zetten wat in 2008 niet voorhanden is. Indien dit materieel in de toekomst wel beschikbaar is en besloten wordt om dit in te zetten om Helmond aan te sluiten op het nachtnet, zullen de kosten van het nachtnet hierdoor stijgen.

Aansluiting van Helmond op het nachtnet is in de toekomst dan ook alleen mogelijk indien de knelpunten rondom het keren en de dienstregeling opgelost worden en faciliteiten worden gecreëerd ten behoeve van de pauzes van het treinpersoneel. Een andere optie is dat de nachttrein doorrijdt tot aan een volgende locatie voorbij Helmond waar wel alle noodzakelijke faciliteiten aanwezig zijn. Uiteraard moet ook dan het totaalplaatje inpasbaar zijn in de dienstregeling en is medewerking nodig van andere belanghebbende partijen.

Indien aan deze eisen is voldaan zal uiteindelijk altijd een afweging moeten plaatsvinden of de kosten van het treinvervoer opwegen tegen de voordelen. Er zijn geen prognoses voorhanden van het aantal te verwachte treinreizigers van en naar Helmond in de nachtelijke uren. Dergelijke prognoses zijn ook niet beschikbaar voor de overige delen van het nachtnet-traject in Noord Brabant. De huidige proef moet hier meer inzicht in bieden.

AFBEELDING 2: GEEN MOGELIJKHEID VOOR NACHTNET IN HELMOND, ALTERNATIEF NACHTBUS?

3 MOGELIJKHEDEN VAN NACHTBUS TUSSEN HELMOND EN EINDHOVEN

Als alternatief voor de nachttrein worden in dit hoofdstuk de mogelijkheden voor een pendelbus tussen het centraal station van Eindhoven en Helmond beschreven. In tegenstelling tot de nachttrein is een nachtbus wel uitvoerbaar. Echter zijn er wel een aantal aspecten waar rekening gehouden mee moet worden. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan beveiliging, schade en onderzoek. In dit hoofdstuk worden kosten vermeld die allen als indicatief beschouwd moeten worden.

Kosten van materieel

De inzet van één bus gedurende één jaar, drie nachten in de week, van 00:30 tot 4:30 uur kost circa 85.000,- euro (op jaarbasis). Met het inzetten van één bus kan echter geen goede aansluiting worden geboden op het treinvervoer (van nachtnet). Dit komt doordat de treinen van en naar Utrecht en Rotterdam op verschillende tijdstippen vertrekken / arriveren op het centraal station van Eindhoven. Om goede aansluitingen op het treinvervoer te creëren is dus de inzet van minimaal 2 bussen noodzakelijk. Dit betekent 2 maal 85.000,- euro.

Kosten beveiliging

De kans is groot dat een aanzienlijk deel van de reizigers horecabezoekers zijn, veelal jongeren en onder invloed van alcohol. Om de veiligheid van de reizigers en personeel te garanderen is het noodzakelijk om beveiliging in de bussen in te zetten. Dit wordt onder meer bevestigd door ervaringen uit het verleden. Een aantal jaren terug hebben er nachtbussen gereden tussen het horecagebied van Eindhoven en omliggende stadsdelen en gemeenten. Zelfs met beveiliging aan boord bleek de rust lang niet altijd bewaard te blijven. De inzet van beveiliging (2 beveiligingspersonen per bus) kost op jaarbasis circa 78.000 euro. Daarnaast zullen afspraken met politie gemaakt moeten worden.

Kosten van schade door vernielingen

Ondanks de inzet van beveiliging aan boord is de kans op vernielingen in of aan de bus groot. Dit is mede gebaseerd op ervaringen met de nachtbussen in Eindhoven. De vervoerder is hier niet voor verzekerd en geeft aan dit niet makkelijk te verzekeren is. De vervoerder legt de verantwoordelijkheid van schade bij de opdrachtgever. Het SRE, de vervoersautoriteit, wil zich hier niet verantwoordelijk voor stellen en daarmee komt het risico te liggen bij de gemeente Helmond. De kosten door schade kunnen uiteenlopen van relatief lage bedragen voor kleine vernielingen tot zeer hoge kosten door bijvoorbeeld brandschade (kosten nieuwe bus 200.000,- euro). Indien besloten wordt om een nachtbus in te zetten moeten de verzekeringsmogelijkheden nader onderzocht worden.

Kosten onderzoek

Indien een nachtbus wordt ingezet is het wenselijk om het gebruik hiervan te evalueren. Het aantal reizigers is eenvoudig te registreren. Indien ook het reismotief van de reizigers inzichtelijk moet worden (wat wenselijk is) is uitgebreider onderzoek (enquête/interview) noodzakelijk. De onderzoekskosten worden geschat op 10.000,- euro per jaar.

Kosten promotie/communicatie

Om de nachtbus te promoten zullen de eigen mediakanalen (internet, huis aan huis bladen, gemeente-tv) van de gemeente Helmond en vervoerder worden benut. Als aanvulling hierop kunnen flyers en posters worden verspreid. Aansluiting moet worden gezocht bij de promotiecampagne van de provincie en overige steden. Kosten circa 5.000,- euro.

Opbrengsten reizigers

Het tarief van de nachttrein is gelijk aan het reguliere tarief van een treinkaartje. Om deze filosofie te volgen is het wenselijk dat bij een nachtbus het standaard tarief van een buskaartje wordt gehanteerd. Een berekening van de reizigersopbrengsten is zeer lastig in te schatten omdat niet duidelijk is hoeveel reizigers gebruik zullen maken van de nachtbus. Indien wederom een vergelijk wordt gemaakt met de nachtbus in Eindhoven blijkt dat met name de laatste bus vol zit met reizigers. De bezetting in de overige bussen is laag. Gaan we hiervan uit en rekenen we met de inzet van één bus per nacht dan is de verwachting dat er circa 50 reizigers per nacht zijn en de reizigersopbrengsten rond de 15.000,- euro op jaarbasis liggen. Hierbij is gerekend dat circa 50% van de reizigers over een OV-studentenkaart beschikken en dus gratis reizen.

	1 bus	2 bussen	
Kosten materieel	85.000-	170.000-	
Kosten beveiliging	78.000-	156.000-	
Kosten schade*	?	?	
Kosten Onderzoek	10.000-	10.000-	
Kosten communicatie	5.000-	5.000-	
Opbrengsten Reizigers**	15.000+	30.000+	
Kosten - Opbrengsten	163.000-	311.000-	

Tabel 1: Overzicht Kosten en Opbrengsten van de nachtbus

Kosten schade*: Mogelijkheden van verzekeren moeten nader onderzocht worden.

Opbrengsten reizigers**: Bij de inzet van 2 bussen is uitgegaan van 2 keer zoveel reizigers. In de praktijk is dit onwaarschijnlijk en zal het aantal reizigers lager uitvallen is de verwachting.

Verdeling van de kosten

Zowel de provincie als het SRE hebben een standpunt ingenomen over de kosten van een nachtbus tussen Helmond en Eindhoven. Beiden geven aan geen financiële bijdrage te leveren aan de nachtbus. De kosten voor de nachtbus komen dan ook volledig voor rekening van de gemeente Helmond. Voor het jaar 2008 is hier geen rekening mee gehouden in de begroting en dienen de kosten als onvoorzien te worden geboekt. Voor volgende jaren dient bij voorjaarsnota een bedrag gereserveerd te worden.

Kansen en Risico's

Een nachtbus tussen Helmond en Eindhoven brengt zowel kansen als risico's met zich mee. Hieronder volgt een opsomming:

- De bereikbaarheid van Helmond wordt tijdens de nachtelijke uren van donderdag t/m zondag verbeterd en tevens worden overige steden (in Noord Brabant en de Randstad) en voorzieningen als Schiphol beter bereikbaar voor de Helmonder.
- Hier liggen kansen voor de verdere ontwikkeling en positionering van Helmond als centrum gemeente binnen het SRE.
- Er liggen kansen om meer bezoekers van buitenaf naar Helmond toe te trekken wat een positieve invloed heeft op de lokale economie (m.n. in de horeca) en de uitstraling van Helmond. Het risico daarentegen is dat juist meer Helmonders op bezoek gaan bij andere steden (met name richting de horeca in Eindhoven). Dit is juist een slechte ontwikkeling voor de lokale economie. Met name de horeca- en taxibranche kunnen profiteren of juist de nadelen ondervinden van deze ontwikkeling. De algemene verwachting is dat door de nachtbus meer Helmondse jongeren op bezoek gaan bij de horeca in Eindhoven.
- Op basis van ervaringen met nachtbusen in Eindhoven blijkt dat alleen de laatste bussen goed worden bezet (als de horecabezoekers terug naar huis gaan). Het risico bestaat dat de eerste bussen geconfronteerd worden met zeer lage bezettingen, terwijl de laatste bussen het aantal reizigers niet kunnen verwerken. Wellicht is op deze tijdstippen extra inzet van materieel noodzakelijk, waardoor de kosten van de nachtbus flink worden verhoogd.
- Zoals eerder gemeld is er een verhoogd risico van schade in of aan de bussen. De vervoerder legt de verantwoordelijkheid neer bij de opdrachtgever.
- In tegenstelling tot de trein is de bus flexibel in de haltekeuze. De bus kan dus op meerdere locaties een stop maken om haar reizigers te bedienen. Het potentieel aan reizigers kan hierdoor worden vergroot. De bus heeft circa 45 minuten om op en neer te rijden tussen Helmond en Eindhoven.

CONCLUSIE

De nachttrein in Helmond is vooralsnog niet mogelijk, een nachtbus wel. Het inzetten van een nachtbus van donderdag op vrijdag, vrijdag op zaterdag en zaterdag op zondag maakt Helmond gedurende deze perioden beter bereikbaar per openbaar vervoer. Het vergroot de mobiliteitsmogelijkheden van de Helmonder in de nachtelijke uren. Enerzijds worden de steden in Noord Brabant en de Randstad beter bereikbaar voor de Helmonder, anderzijds wordt Helmond beter bereikbaar voor bezoekers van buitenaf. De verwachting is dat er vooral een verschuiving zal plaatsvinden onder jongeren die vaker de horeca van Eindhoven zullen bezoeken in plaats van de horeca in Helmond.

De kosten (- opbrengsten) van één nachtbus bedragen circa 163.000,- euro. Om een goede aansluiting te bieden op het nachtnet zijn 2 bussen noodzakelijk. Er liggen diverse kansen maar vooral ook risico's op de loer. Hierbij kan gedacht worden aan een betere positionering en uitstraling van Helmond als centrumgemeente in het SRE, positieve of negatieve gevolgen voor de lokale economie, schadezaken met betrekking tot vernielingen in of aan de bus en hogere kosten door een grote vraag reizigers geconcentreerd op specifieke tijdstippen.

De provincie en het SRE dragen niet bij aan de financiering van de nachtbus en daarmee komen de kosten volledig voor rekening van de gemeente Helmond. Voor het jaar 2008 is in de begroting geen rekening gehouden met een nachtbus, derhalve zouden de kosten als onvoorzien geboekt moeten worden. Voor volgende jaren dient bij de voorjaarsnota een bedrag gereserveerd te worden.

Tot slot, ook zonder een nachttrein of –bus profiteert de gemeente Helmond indirect (afgezien van voortransport) van het huidige nachtnet. Eindhoven centraal station is op relatief korte afstand van Helmond gelegen. Diverse buitenwijken van andere steden (met een aansluiting op het nachtnet) liggen op niet veel kortere afstand van een "nachtnet-station" dan Helmond.